

Hola de nou a tots.

Ens hem agafat un parell de dies de descans però ja tornem a estar aquí per continuar parlant d'art .

Avui parlarem d'una obra que un dels nostres seguidors ens ha demanat que la comentem. Si teniu suggeriments farem els possibles per poder-los atendre.

Si vam començar aquests escrits parlant d'una escultura, avui en comentarem una altra que també ha esdevingut un símbol conegut arreu, ja que és una de les estatués més famoses de tota la història, no només per l'escultura en sí mateixa, sino pel lloc a on està, en un dels llocs prominents d'un dels museus més visitats del món, “El Louvre”, i que milions de persones la veuen cada any.

Té una antiguitat de més de 2,000 anys, però malgrat no estar sencera i haver patit el pas dels anys, continua tenint la mateixa força que quan la van esculpir, ha influenciat a altres artistes, i fins i tot una de les marques més importants del món porta s'hi refereix, i el seu logotip hi està clarament inspirat.

Avui comentarem el màxim exponent de l'escultura helènica, d'una deessa victoriosa, d'una escultura alada

Avui parlarem d'una deessa de la Victoria o deessa Niké, però que tots la coneixem amb un altre nom:

LA VICTÒRIA DE SAMOTRACIA



Com hem fet anteriorment:

Primer farem una mica d'aproximació històrica als moments en que es va executar aquesta obra:

A continuació explicarem les característiques de l'escultura com a obra d'art.

Després parlarem del seu significat i que feia a Samotràcia.

I finalment coneixerem com va arribar a “El Louvre”.



Som-hi doncs:

Haurem de començar parlant d' Alexandre Magne, el gran conqueridor, que des de la seva petita pàtria Macedònia, i després de consolidar els seu poder als balcans, va expandir el seu domini cap a Àsia, i malgrat morir al 323 a.c, als 32 anys, va arribar fins al que avui és la India, després de derrotar a l'imperi Persa, el més poderós del moment.

De fet, des que va sortir de Macedònia, mai i va tornar, sino que sempre va estar conquerint territoris, arribant a dominar el que avui seria Egipte, Turquia Israel Jordània Síria, Iran, Irak, fins arribar a les portes de la Índia, un territori enorme conquerit amb pocs anys.

I una de les idees que tenia Alexandre Magne, i que va posar en pràctica, era la de barrejar la cultura macedònica i les cultures orientals amb les que entraven en contacte.

Això no era gaire ben acceptat ni pels uns ni pels altres, però el mateix Alexandre es va casar varies vegades amb dones de les terres que conqueria, i “obligava” als seus soldats i comandaments també a fer-ho. per tal que els seu imperi s'enriquís del contacte amb les cultures, i tambe, obviament, per unir aquestes cultures.

El que va passar després de la mort d'Alexandre, va ser que els seus generals (coneguts com a diàdoques) no van mantindre la unitat de l'imperi, sino que després de diverses guerres entre ells, es van acabar repartint aquest imperi, i van crear els regnes Helenístics



D'aquesta manera comença doncs el període Helenístic, que va del 323 fins al 30 a.c, i és en aquest període de temps, que totes les facetes culturals, però en especial l'escultura clàssica, quedin molt influenciades per la cultura oriental que, gràcies a la barreja cultural iniciada per Alexandre, s'introdueix de ple en els cànons estètics existents fins llavors.

Aquests regnes que van sorgir després de la mort d'Alexandre van prosperar, i varen dotar a les seves ciutats d'elements monumentals -civils i religiosos- a imitació del que havien fet els grecs a les seves ciutats dos segles abans.

A diferència dels Grecs però, que es basaven en grans escultors vistos de d'un punt de vista individual, aquesta cultura és basava més en escoles a on se seguia una línia característica de cada lloc.

Una d'aquestes escoles -potser la més important- va ser la de l'illa Rodes, a on es va fer el colós de Rodes (desaparegut arrel d'un terratrèmol), i moltes obres importants, entre elles el toro Farnesio, el Laocoonte, a més de la Victòria de Samotràcia.



Toro Farnesio



Laocoonte

Tenim per tant que la història que comença amb l'expansió de Macedònia cap a orient, acaba amb el retorn d'orient que arriba per influenciar tot el món clàssic.

A grans trets, però en que influeix aquest art oriental a l'art clàssic., especialment en l'escultura ?

Bàsicament destacariem: l'augment del realisme, tant en el modelat i en el moviment com en l'expressió i el caràcter dels temes tractats, un abandonament dels ideals clàssics de bellesa, harmonia, serenitat i equilibri en favor del moviment i una expressivitat extrema

Una nova idea artística s'obre camí, en la possibilitat de representar el cos humà des de múltiples punts de vista, aconseguint exposar moviments en direccions oposades.

Si fins aquell moment les escultures clàssiques ens mostraven l'esser huma, com un figura tridimensional estàtica, gairebé majestàtica, ara s'intenta -i s'aconsegueix- copçar el caràcter i l'emoció humana reproduint amb el major realisme possible els propis sentiments, les estàtues passen gairebé a “tenir vida”, i poden arribar a commoure a l'espectador, i fer que aquest visqui com a propis aquests sentiments, com si l'escultura també els estigués vivint o patint.

Això comporta que s'obri un ventall de temes nous a tractar i que fins aquell moment no havien format part del catàleg ni dels artistes ni de la societat, així apareix la vellesa, la infància, la deformitat, la ira, la desesperació, el dolor, la victòria ..., temes anteriorment o no tractats o representats esporàdicament en el classicisme grec.

L'art adquireix nous valors ja no es tracta d'aconseguir un model moral (ordre, equilibri) sinó commoure i per a això gens millor que el moviment i la forta expressivitat.



Anem a fer una prova comparant aquestes dos escultures:

La de l'esquerra és el famós llençador de disc, (el Discòbol de Miron), és una escultura clàssica, si ens hi fixem veurem que el seu artista va aturar el moviment i així ens ho ha volgut transmetre “un fotograma estàtic” per que poguem gaudir de la bellesa i perfecció del cos humà i dels seu equilibri com a centre de totes les coses, veiem com l'atleta no ens transmet ni el seu esforç ni la seva concentració, simplement està i es manté en la postura perfecte.

La de la dreta és l'escultura “el boxejador assegut” d'autor anònim. (aquesta és de bronze, se suposa una còpia de l'original de marbre). Aquesta és helenística. En aquesta escultura, veiem un boxejador assegut després d'un combat, la seva cara ens manifesta l'esforç que ha fet, encara està recuperant l'alè, però també ens transmet el patiment, té cicatrius a la cara, un tall a l'orella..., és a dir el seu autor vol que ens conmovi, que ens posem en el seu lloc que poguem sentir el que sentia un boxejador en aquestes circumstàncies, i si ens hi fixem bé, te el cap mirant cap a un costat i lleugerament inclinat cap amunt està mirant i escoltant a algú, possiblement fos un esclau escoltant el seu amo, o rebent una felicitació de qualsevol, o fins i tot un consell del seu entrenador, malgrat tenir 2000 anys està viu.

Si les barregem, amb quina de les dues empatitzarieu més ?, amb quina de les dues us sentirieu més proper?, amb quina de les dues hi trobarieu més facilitat per comunicar-vos?.

De fet el Discòbol està allà i sempre estarà allà, no marxarà, no té “vida”, però el Boxejador el veiem assegut, però podem pensar perfectament que en qualsevol moment s'aixecarà i es posarà en movimen.

(En qualsevol cas, que ningú em malinterpreti. les dos escultures són obres mestres, i no hi ha cap demèrit pel Discòbol, és simplement una comparativa de dos escoles artístiques diferents, però ambdues obres ens mostren perfectament el que ens volien mostrar els seus autors, cada un vinculat a una escola i a un moment concret).



Si voleu, poder fer vosaltres mateixos el mateix procés comparatiu entre aquestes dos escultures.

Parlem però, ara si, de l'escultura que ens ocupa, la VICTÒRIA DE SAMOTRÀCIA.

Aquesta escultura està feta de marbre de l'illa de Paros que pertenyia a Rodas, mesura 2,75 metres d'alçada i està assobre d'un pedestal de 36 centímetres, i tot el conjunt està damunt d'una base de pedra de 2 metres, que representa la proa d'un vaixell.



Aquesta escultura representa l'arribada d'una Niké alada a la proa d'un vaixell. La Niké, es la deesa de la Victòria, per això se la coneix amb aquest nom, i moltes vegades se la representa en el palmell de la mà de la deesa Atenea.

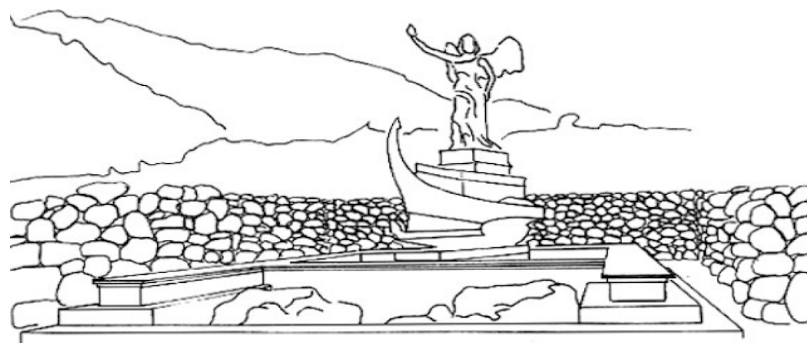
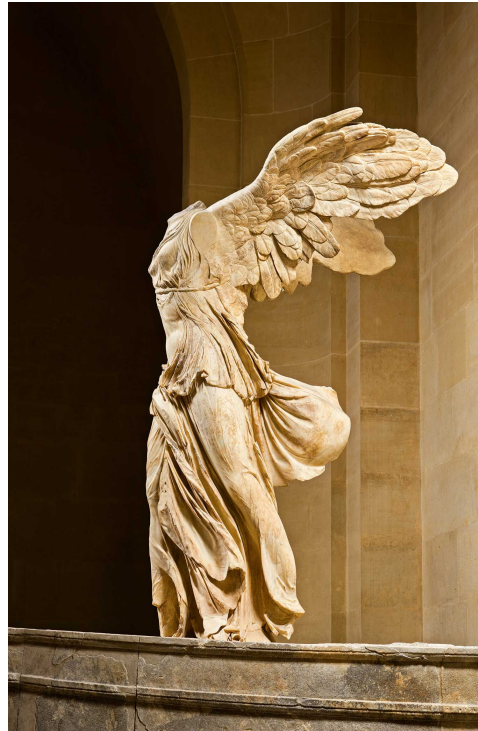
En la mitologia grega, aquesta deesa es situava a la proa dels vaixells per otorgar la victòria militar, amb una mà alçada, desafiant al vent i al mar, i proclamant la victòria, i amb l'altra mà amb el gest d'agafar el timó per dirigir la nau cap a la victòria.

En aquest cas concret, i seguint el que abans hem comentat del moviment i del dinamisme de les figures helèniques, aquí podem veure el moment just en que la Niké arriba a la proa d'un vaixell, mantenint les ales desplegades i amb la vestimenta enganxada al cos per efecte del vent marí..

En tota la superfície de l'escultura es nota la vibració de l'aire marí, creant remolins i sacsejant les plomes de les ales.

Va vestida amb un fi mantell que, adherit al cos que, deixa entreveure les corbes femenines, (draps mullats) dotant a l'escultura d'una forta sensualitat. L'escultura presenta un volum massís i compacte trencat pels dos apèndixs que formen les ales, les quals, juntament amb el recargolament de la vestimenta ,donen a la figura una sensació de lleugeresa.

Per accentuar aquesta sensació de lleugeresa i de moviment, l'escultura està feta en el moment exacte que “aterra” en el vaixell, amb la cama dreta avançada i l'esquerra lleugerament endarreïda, amb tot el cos tirat endavant.



En la foto anterior es pot veure un dibuix de una Niké alada arribant a un vaixell, que ens permet fer-nos una idea de com devia ser la Victòria de Samotràcia.

Aquest tema era tant conegut o “popular”, que fins i tot sortia representat en monedes i en múltiples monuments.



Fer aquesta escultura a més tenia un sentit commemoratiu, ja que molt probablement l'escultura es va realitzar per commemorar la victòria naval dels rodies (habitants de Rodos) sobre el rei Antioco III el gran de Síria.

Però l'escultura que es va fer a Rodas, per celebrar una victòria dels seus habitants ha acabat coneixent-se com la Victòria de Samotràcia, i si mireu aquest mapa veureu que de Rodas a Samotràcia hi ha una considerable distància, que va passar doncs ?.



L'explicació és molt senzilla, a l' illa de Samotràcia, illa situada al nord de Mar Egeu, hi havia un conjunt d'edificis dedicats al culte dels Cabirs, i al segle IV a. C., els reis de Macedònia van promoure l' ampliació i millora dels edificis religiosos.

Així doncs, per agrair als Déus aquesta victòria, la ciutat de Rodas va donar-la al santuari dels Cabirs a la illa de Samotràcia formant part d'una construcció més gran que ben podria haver estat: un estany o una font, o ambdues coses a l'hora, i sobre les aigües dels quals, probablement es reflectiria.



La visió devia ser realment espectacular.

I aquesta escultura que es va fer a Rodes, per ser mostrada a Samotràcia, com és que va acabar a París, doncs va ser com tantes altres peces que han sortit del seu emplaçament original per ser mostrat en museus.

El seu descobridor va ser Charles Champoiseau, diplomàtic francès, que no era arqueòleg, encara que si era entusiasta de l'Art i Història, i era un d'aquells viatgers i aventurers francesos de segle XIX que són atats per l'intent d'agradar a Napoleó III, veritable fanàtic de les antiguitats i entestat a augmentar la col·lecció nacional del Louvre. D'aquesta forma. després de ser cònsol en nombrosos països, al 1862 el trobem a l'Imperi Otomà, com a Cònsol a Adrianòpolis (Edirne, Turquia).

Només d'arribar va quedar impressionat per la costa Tràcia de Grècia i, en concret, per una petita illa **Samotràcia**,

Aquesta illa es trobava gairebé abandonada després de la Guerra d'Independència de Grècia (1821-1832), durant la qual es produeix una gran matança a l'illa., i Champoiseau va intuir que aquest fet afavoria el seu propòsit, ja que així no havia de demanar permís per fer prospeccions.

En dos dies descobreix el gran potencial que Samotràcia conté, i escriu una carta a el Primer Ministre de França en la que exposa els fets: "Per tot arreu hi ha centenars de columnes trencades, fusts i capitells de marbre que indiquen que els temples cobrien aquell lloc. Els camperols han desenterrat sepultures, sarcòfags de pedra i ceràmiques. No hi ha dubte que unes excavacions serioses portarien a la descoberta d'objectes rars i de gran valor ". De manera que, va sol·licitar a el govern de Napoleó III uns 2.000 francs, davant la magnitud de les possibles troballes.

Champoiseau va tornar a Samotràcia amb un equip per a realitzar excavacions sistemàtiques. Centrant-se en l'esmentat Santuari dels Grans Déus, i a l'poc d'iniciar l'excavació troben una espatlla de resplendent marbre de Paros en un turó, i al poc apareix un bust.

Champoiseau acabava de trobar la VICTÒRIA DE SAMOTRÀCIA, un tronc de dona cobert amb mantell de més de dos metres d'altura. Al costat van aparèixer unes esplèndides ales i parts de el mantell de marbre, que li van permetre saber que era una Niké.

El 15 d'abril de 1863, en una carta adreçada a l'ambaixador de França a Constantinoble s'expressa en els següents termes: *"He trobat una estàtua de la Victòria alada esculpida en marbre i de proporcions colossals. Malauradament, no he trobat ni el cap ni els braços. Però la resta està gairebé intacte i ha estat llaurat amb un art que cap de les obres gregues que conec iguala "*.

Tots els fragments i la Niké són enviats al Louvre, on va arribar al maig de 1864, després d'un llarg viatge d'un any per la Mediterrània.

Des de la seva arribada s'inicien els treballs de restauració, en inici s'assegura la figura amb una sòlida barra metàl·lica, molts dels fragments van ser col·locats, però no es va poder fer res per col·locar el bust i l'ala esquerra, eren molt inestables i van quedar arxivats.

Posteriorment, es produeix un altre troballa sensacional, en 1875 un equip d'arqueòlegs austríacs va realitzar nous treballs arqueològics a Samotràcia, i van treure a la llum 23 grans blocs de marbre gris de Lartos, que correctament units formaven el que era una proa d'un navili de guerra.

En moltes monedes hel·lenístiques apareix representada una Victòria alada sobre la proa d'un vaixell, de manera que no hi havia cap dubte, era la imponent base de la supèrbia Niké de Samotràcia, que amb la base arriba als 5 metres d'alt. Champoiseau rep la notícia de la troballa i aconsegueix que els 23 blocs també arribin a el Louvre.



Treballs de muntatge del vaixell i l'escultura al Louvre 1879

Aprofitant l'arribada dels blocs que formen el vaixell, es va reforçar l'estructura, es va col·locar el bust, es van reconstruir diversos fragments incomplets amb guix i marbre, i es va col·locar l'ala esquerra i amb un motlle invers de la mateixa es va restaurar l'ala dreta, fins i tot es van encaixar tres plomes originals. Però més de vint fragments no van poder ser ubicats pel seu mal estat, els treballs de restauració acaben al 1884.



La colossal Victòria va ser col·locada en un lloc de màxim honor de l'Louvre, a l'entrada del museu, a dalt de l'escala Daru, a on encara s'alça majestuosa amb les seves dues ales.



Al 1891, Champoiseau realitzà la seva última expedició a Samotràcia per intentar localitzar el cap, braços, i els fragments que faltaven, però, mai s'han descobert.

L'únic que s'ha descobert va ser la colossal mà dreta en 1950, que un cop reconstruïda es conserva en una vitrina del Louvre. Per la seva forma i disposició dels dits s'infereix que la Nike feia el gest de salutació o celebració de la victòria, podria estar fins i tot sostenint una trompeta, com en les monedes de l'època, al no comptar amb cap ni braços sempre serà un misteri i font d'hipòtesis.

En els darrers treballs de restauració es van fer anàlisis amb tecnologies punteres, que van permetre trobar restes de color blau, el que és normal, ja que moltes escultures de l'època estaven pintades.



Simulació del cromatisme de l'escultura.

UN TEMPS, UNA ESCULTURA I UNA HISTÒRIA APASSIONANT

Aquesta obra escultòrica té una força extraordinària, i no ha deixat d'influenciar altres artistes, aquí us en deixem una mostra:



La llibertat guiant al poble (Delacroix).

A més de guiar al poble cap a la victòria com una Niké de la mitologia grega, l'estructura de posició, moviment... de la figura femenina té una clara semblança amb la Victòria de Samotràcia.



Yves Klein



“L'esperit de l'extasis” dissenyat per Charles Skyes, per la marca “Rolls Royce”
Ell mateix la va descriure com “*una petita deesa*”

Doncs per avui ja hem acabat de nou espero que us hagi agradat i que serveixi per distreure'ns una mica aquests dies.

Si volem, l'art també es una bona eina per entretenir-nos.

Gràcies per la lectura i seguirem parlant d'art en aquesta galeria El Claustre Virtual.

Una salutació a tots i totes, i com sempre un nou agraïment al nostres sanitaris i personal de serveis que segur guanyaran aquesta lluita.

Cadascú de nosaltres pot ajudar, fem-ho

Marià Mascort
Director
Galeria El Claustre

Per cert Victòria en grec es deia NIKE, ja ho sabeu, i sens dubte que tots coneixeu una marca esportiva amb aquest nom, que equipa esportistes de tot el món que com a tals el que volen es guanyar, volen ser VICTORIOSOS.

Però és que a més a més, el seu logotip, que tots coneixem, és el perfil de l'ala esquerra de la Victòria de Samotràcia, aconseguint transmetre el mateix gest de dinamisme i moviment que el de l'escultura.

Pels que encara no hi sigueu, us esperem en el nostre Instagram. [@elclaustre](#)

Ahir vam arribar als 500 seguidors en el nostre compte d'instagram, i ens agradaria arribar al miler us agraïrem que ens comenceu a seguir i ho recomeneu, i els que ja ho feu ens “porteu” nous seguidors.